

Березень 2015 року

1	<p>570 років від дня народження Сандро Боттічеллі (італ. Sandro Botticelli, справжнє ім'я – Алесандро ді Маріано ді Ванні Філіпепі / <i>Alessandro di Mariano di Vanni Filipepi</i>, 1445–1510), італійського живописця флорентійської школи. Належав до відомих портретистів доби. На відміну від реалістичних чи буденних зображень Філіппіно Ліппі, Доменіко Гірляндайо, Перуджино – гостро відтворив внутрішній світ своїх сучасників, світ протиріч, невдоволення і важких духовних пошуків. Навіть милування зовнішньою красою обличчя янголів не завадило Боттічеллі нагородити їх сумом, нервовістю, болісним передчуттям майбутніх лихих часів. Особливо це відбилося в маленькій картині «Вигнанка» або «Покинута». Картина «Весна» – данина алегоричності тогочасного мистецтва. Створений Боттічеллі тип жіночої краси – скорботний, з ніжним блідим обличчям і широко розплющеними очима – властивий персонажам міфологічних композицій та мадоннам. Соціальні заворушення у Флоренції в 1490-х рр. і палкі промови Савонароли мали великий вплив на творчість Боттічеллі, яка набула виняткової драматичної напруженості. Він створив серію сповнених справжнього трагізму і великої поетичної сили малюнків до «Божественної комедії» Данте, картину «Наклеп» (бл. 1494, Флоренція). Релігійний аскетизм і глибокий сум позначають пізні картини Боттічеллі («Сцени з життя св. Зіновія», Дрезден; «Смерть Лукреції», Бостон; «Різдво», Лондон, та ін.).</p>	
<p>75-річчя від дня заснування Івано-Франківського державного педагогічного ін-ту ім. В. С. Стефаника (нині Прикарпатського національного ун-ту імені Василя Стефаника)</p>		
2	<p>215 років від дня народження Євгена Абрамовича Баратинського (Баратинського, 1800–1844), російського лірика-філософа, чільного представника російської романтичної поезії. Твори: книга поезій «Сутінки» (рос. «Сумерки», 1942), Зібрання поезій (рос. Собрание стихотворений, 1827, 1835 й ін.).</p>	
4	<p>200 років від дня народження композитора Михайла Михайловича Вербицького (1815–1870), українського композитора, хорового диригента, священника, громадського діяча, автора музики гімну України «Ще не вмерла Україна».</p>	

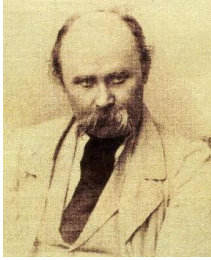

Березень 2015 року

5	<p>65 років від дня загибелі <i>Тараса Чупринки</i> (Романа Шухевича, 1907–1950), генерала, головного командира УПА, голови проводу ОУН в Україні, голови Генерального секретаріату УГВР (Української Головної Визвольної Ради). Своє історичне призначення на вищих посадах в українському визвольно-революційному русі доби Другої світової війни бачив в тому, щоб сконсолідувати сили ОУН, розхитані нацистськими репресіями, усунути розбіжності і кризу в Проводі ОУН, яка виникла на початку 1943 р., підтримати ініціативу Крайового проводу ОУН на ПЗУЗ щодо створення Української Повстанської Армії та перетворити її в інструмент боротьби за Українську самостійну соборну державу. Усвідомлюючи необхідність демократизації деяких організаційних та ідеологічних засад діяльності ОУН, зорієнтував Організацію на створення всеукраїнського політичного представництва у формі УГВР. Завдяки цьому український визвольно-революційний рух, спочатку репрезентований лише ОУН, набув з літа 1944 р. загальноукраїнського значення, позбавився монопартійних впливів і почав просуватись на схід</p>	
	<p>540 років від дня народження <i>Мікеланджело Буонарроті</i> (1475–1564), італійського скульптора, живописця, поета, інженера. Його твори вважалися найвищими досягненнями мистецтва Відродження за життя самого майстра. Серед найвідоміших його скульптурних робіт – «Давид», «Вакх», «П’єта», статуї «Мойсея», «Лії» та «Рахілі» для гробниці папи Юлія II.</p>	
6	<p>День народження Юрія Ібрагімовича Султанова (1948–2003), українського методиста, поета, кандидата педагогічних наук, доцента кафедри світової літератури Прикарпатського національного ун-ту імені Василя Стефаника (1986–2003). Твори: <i>Султанов Ю.</i> Актуальні проблеми методики викладання літератури: вибрані праці / Редкол.: І. В. Козлик (голова), А. М. Мартинець (відпов. секретар) та ін. – Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2013; <i>Алхимия виртуальных игр. Стихи и проза</i> (Київ, 2001); <i>Камера-обскура</i> (Івано-Франковск, 2002); <i>Я умру не в Парижі...: Поезії / Пер. з рос.</i> (Івано-Франківськ, 2003).</p>	
<p>70-річчя від часу заснування Івано-Франківського обласного академічного театру ляльок ім. Марійки Підгірянки.</p>		

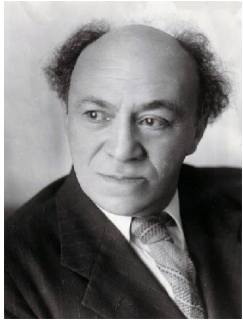
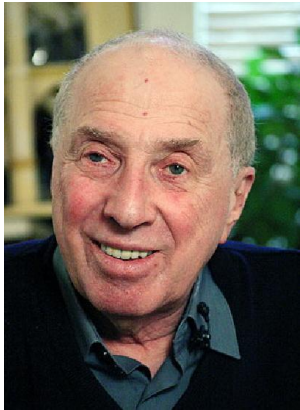
Березень 2015 року

7	<p>140 років від дня народження Моріса Жозефа Равеля (1875–1937), французького композитора, чільного представника імпресіоністичного напрямку. Продовжив і розвинув пошуки Дебюссі в царині імпресіоністичного звукопису, колористичної гармонії та оркестрування й екзотичної ритміки. Водночас у певних творах проявилися неокласичні тенденції. Згідно з каталогом Моріса Морна Равель є автором 85 творів, серед яких опери, балети, фортепіанна музика, оркестрові п'єси, камерно-інструментальні твори й ін.</p>	
	<p>85 років від дня народження Юрія Сергійовича Ритхеу (1930–2008), творця чукотської літератури, писав чукотською та російською мовами. Письменник розробляє історичні й сучасні сюжети, показуючи багатомірове існування чукчів, ескімосів та ін. народів Півночі в суворих природних умовах Арктики як існування на межі людських можливостей. Твори письменника видавались на 30-ти мовах. На українську була перекладена дилогія «Сон на початку туману» (нап. 1970, вид-во «Дніпро», 1981).</p>	
8	<p>55 років з дня народження Ольги Володимирівни Слоньовської (1960), українській поетесі, кандидату педагогічних наук, доценту кафедри української літератури Ін-ту філології Прикарпатського національного ун-ту імені Василя Стефаника.</p>	
	<p>День народження Андрія Олександровича Миронова (1941–1987), радянського актора театру і кіно. <i>Театральні роботи:</i> «Прибуткове місце» О. Островського (Жадов), «Божевільний день, або Одруження Фігаро» Бомарше (Фігаро), «Дон Жуан або любов до геометрії» М. Фріша (Дон Жуан), «Маленькі комедії великого будинку» А. Арканова і Г. Горіна (Чоловік). «Клоп» В. Маяковського (Баян), «Лихо з розуму» О. Грибоедова (Чацький), «Продовження Дон Жуана» Е. Радзінського (Дон Жуан), «Трьохкопійчана опера» Б. Брехта (Мекхит), «Скажені гроші» О. Островського (Васильков), «Вишневий сад» А. Чехова (Лопухін), «Тіні» М. Салтикова-Щедріна (Клаверов) та ін. <i>Фільмографія:</i> «Бережись автомобіля» (Діма Семіцветов), «Діамантова рука» (Геннадій Козодоев), «Надбання республіки» (Маркіз), «Солом'яний капелюшок» (Фадінар), «Небесні ластівки» (Селестен), «Троє в човні, не рахуючи собаки» (Джі), «Фантазії Фарятьєва» (Фарятьєв), «Мій друг Іван Лапшин» (журналіст Ханін), «Людина з бульвару Капуцинів» (містер Фест) та ін.</p>	

Березень 2015 року

9	<p>День народження Тараса Григоровича Шевченка (1814–1861), основоположника нової української літератури, художника, мислителя.</p>	
<p>85 років тому (1930) розпочався суд над групою української наукової і творчої інтелігенції, так званий «Процес Спілки визволення України»</p>		
10	<p>95 років від дня народження Бориса Віана (фр. Boris Vian, 1920–1959), французького прозаїка, поета, джазового музиканта і співака. Автор модерністських епатажних творів. Написав 10 романів, зокрема стилізації під нуар («чорний роман», різновид кримінального роману) «Я прийду плюнути на ваші могили», «Усі мертві однакового кольору», «Жінкам не зрозуміти», «Знищимо усіх потвор», а також знамениту «Піна днів» (фр. L'Écume des Jours, 1946, пер. рос. 1983). Після смерті став класиком французької літератури, який передбачив бунт нонконформістської літератури 1960-х рр.</p>	
12	<p>90 років від дня народження Гаррі Гаррісона (англ. Harry Max Harrison, 1925–2012), американського письменника-фантаста (напр., цикл романів «Світ смерті», англ. «Deathworld», чи роман «Посуньтєся! Посуньтєся!», англ. «Make Room! Make Room!», 1966, що став основою для відзначеного критикою кінофільму «Зелений Соїлент», 1973). Його твори відзначаються гуманістичною, антирасистською та антимілітаристською спрямованістю, сюжетною винахідливістю із відчутною гумористичною та сатиричною складовими.</p>	
12	<p>75 років від дня народження Григорія Ізраїлевича Горіна (справж. прізвище Офштейн) (1940–2000), російського гумориста. У його спадщині: драматичні твори – «Маленькі комедії великого будинку» (у співавторстві з А. Аркановим, 1973 р. поставлена вистава у Московському театрі Сапири), «Гіль», 1970 (за мотивами фламандського фольклору та роману Шарля де Костера, 1974 р. поставлена вистава Марком Захаровим у театрі «Ленком»), «Дім, який побудував Свіфт», 1980, «Поминальна молитва», 1989 (за мотивами творів Шолом-Алейхема, 1993 р. поставлена вистава у театрі «Ленком», телеверсія 1993 р.), «Блазень Балакіреєв», 1999 (у 2001 р. поставлена вистава Марком Захаровим у театрі «Ленком», телеверсія 2002 р.), кіносценарії – «Той самий Мюнхгаузен» (1979), «Убити дракона», 1988, (разом з Марком Захаровим, за мотивами п'єси Євгена Шварца) й ін.</p>	

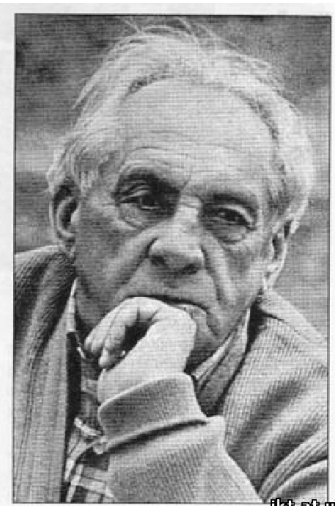
Березень 2015 року

13	<p>55 років виповнюється Юрію Ігоровичу Андруховичу (1960), українському поету, письменнику, перекладачеві з Івано-Франківська, канд. філол. наук (дисертація: «Б. І. Антонич і літературно-естетичні концепції модернізму», 1996). 1985 разом з В. Небораком та О. Ірванцем заснував поетичну групу Бу-Ба-Бу, котра одною з перших почала відновлювати в українській літературі карнавальні та буфонадні традиції, продемонструвала успішний приклад творення соціокультурного міту. У часописі «Сучасність» вперше побачили світ найвагомші прозові твори письменника: «Рекреації» (1992), «Московіада» (1993), «Перверзія» (1996), видані у 1997 році окремими книгами, есей «Центрально-східна ревізія». Є автором перекладів з англійської (5-го українського перекладу шекспірівського «Гамлета», американських поетів-бітників), польської (Т. Конвіцький), німецької (Райнер Марія Рільке, Ф.Ролер, Фріц фон Герцмановські-Орландо), російської (Борис Пастернак, Осип Мандельштам, Анатолій Кім). Твори Андруховича перекладені польською, англійською, німецькою, французькою, російською, угорською, фінською, шведською, іспанською, чеською, словацькою мовами й есперанто.</p>	
16	<p>125 років від дня народження Соломона Михайловича Міхоелса (справж. прізвище Вовсі, 1890–1948), радянського театрального актора і режисера, художнього керівника Державного єврейського театру (<i>аббревіатура рос.</i> ГОСЕТ, 1928–1948; сьогодні у будівлі театру знаходиться Московський драматичний театр на Малій Бронній), педагога, суспільного і політичного діяча. Убитий співробітниками міністерства держбезпеки СРСР за пряму особистою вказівкою Й. Сталіна.</p>	
16	<p>80 років від дня народження Сергія Юрійовича Юрського (1935), радянського і російського актора театру і кіно, театрального і кінорежисера, сценариста, артиста і режисера Московського академічного театру ім. Моссовета (з 1978). З середини 1960-х рр. був одним із провідних акторів трупі Великого драматичного театру ім. М. Горького (<i>аббревіатура рос.</i> БДТ), яким керував Георгій Товстоногов (кращі ролі – Чацький, Тузенбах й ін.). Геніально зіграв роль Остапа Бендера у фільмі М. Швейцера «Золоте теля» (1968). Виступав як читець з програмами класичних і сучасних авторів.</p>	

Березень 2015 року

19

120 років від дня народження **Максима Тадейовича Рильського** (1895–1964), українського поета, перекладача, громадського діяча, академіка АН України. У 1920-х рр. належав до мистецького угруповання «неокласиків», переслідуваного офіційною критикою за декадентство і відірваність від сучасних потреб соціалістичного життя. Протягом десятиріччя вийшло десять книжок поезій, серед яких «Синя далечінь» (1922), «Поєми» (1925), «Крізь бурю і сніг» (1925), «Тринадцята весна» (1926), «Гомін і відгомін», «Де сходяться дороги» (1929), та декілька книжок поетичних перекладів, зокрема 1927 р. – переклад поеми Адама Міцкевича «Пан Тадеуш». Заарештований НКВС у 1931 р., майже рік просидів у Лук'янівській тюрмі. Після ув'язнення Остап Вишня забрав його до себе в Харків на кілька днів у гості. Його товариші-неокласики М. Драй-Хмара, П. Филипович, М. Зеров були репресовані й загинули в радянських концтаборах. У радянську добу написав 35 книжок поезій, найкращі серед яких – «Знак терезів» (1932), «Літо» (1936), «Україна», «Збір винограду» (1940), «Слово про рідну матір», «Троянди й виноград» (1957), «Голосіївська осінь», «Зимові записи» (1964); чотири книжки ліро-епічних поем, багато перекладів зі слов'янських та західноєвропейських літератур, наукові праці з мовознавства та літературознавства.

ikstat.ua

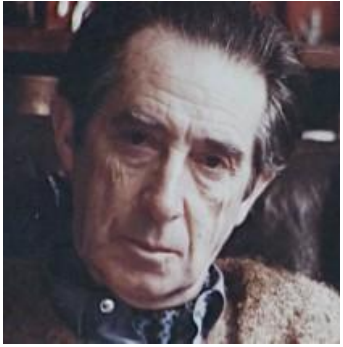
85 років від дня народження **Ліни Василівни Костенко** (1930), українського поета, громадської діячки. У радянські часи брала активну участь у дисидентському русі шістдесятників, за що була надовго виключена з літературного процесу. Автор поетичних збірок «Над берегами вічної ріки» (1977), «Неповторність» (1980), «Сад нетанучих скульптур» (1987), роману у віршах «Маруся Чурай» (1979, Шевченківська премія 1987), поеми «Берестечко» (1999, 2010), прозового роману «Записки українського самашедшого» (2010). Відмовилась від звання Героя України.

Березень 2015 року

<p>240 років від дня народження <i>Йоганна Християна Фрідріха Гельдерліна</i> (нім. Johann Christian Friedrich Hölderlin, 1770–1843), німецького поета-романтика. Ще студентом Тюбінгенського ун-ту, почав писати вірші, у формі та змісті яких помітне наслідування Клопштоку. Його однокурсником і найкращим другом був Гегель, на нього сильно вплинув Фрідріх Шиллер, 1794 відвідував лекції Фіхте у Єнському ун-ті. На 31 році життя тяжко захворів шизофренічним психозом, і в таку стані провів решту свого довгого 73-річного життя. Поезія, проза, переклади і сама постать Гельдерліна стимулювала до роздумів філософів і теологів (Вільгельм Дільтей, Карл Ясперс, Мартиін Гайдеггер, Вальтер Беньямін, Моріс Бланшо, Аріс Фіоретос, Ганс Кюнг), філологів (Роман Якобсон, Петер Сонді), письменників (Стефан Цвейг, Георг Гейм, Петер Хертлінг та ін.).</p>	
<p>100 років від дня народження <i>Святослава Теофіловича Ріхтера</i> (1915–1997), одного з найвидатніших піаністів ХХ ст., відомого своєю віртуозною технікою, великим репертуаром і глибиною інтерпретації.</p>	
<p>20 110 років від дня народження <i>Віри Федорівни Панової</i> (1905–1973), російської письменниці. У романі «Супутники» (1946, екранізація П. Фоменка «На все життя, що залишилось») життя персоналу і поранених в санітарному потязі, героїзм повсякденності показані через характери і долі окремих людей. У романі «Кружильна» (1947) виробничий конфлікт, традиційний для тогочасної літератури, вирішується як моральне протистояння людей з різними принципами. Письменниця працювала також для театру і кіно. Її п'єси ставили Юрій Завадський, Олексій Попов, Микола Охлопков, Георгій Товстоногов. Світове значення кращих фільмів, поставлених за творами В. Панової, було закономірним: письменниця принесла в кіно глибоке знання душі свого сучасника, своєрідність індивідуального бачення життя, розвинуте почуття форми і стилю.</p> <p>Творчість письменниці досліджувала в Івано-Франківську <i>Ольга Борисівна Райковська</i> (1920–1993), старший викладач кафедри російської і зарубіжної літератури Івано-Франківського державного педагогічного ін-ту ім. В. С. Стефаника (тепер кафедра світової літератури і порівняльного літературознавства Прикарпатського національного ун-ту імені Василя Стефаника).</p>	

Березень 2015 року

	<p>330 років від дня народження Йоганна Себастьяна Баха (1685–1750), німецького композитора й органіста. Представник стилю бароко, один із творців світової музичної класики, вважається одним із найвидатніших композиторів світу.</p>	
21	<p>120 лет від дня народження Леоніда Осиповича Утьосова (справжнє ім'я – Лазар/Лейзер Йосифович Вайсбейн, 1895–1982), радянського артиста естради, джазового співака, актора. Народився в Одесі. З 1912 виступав у Кременчуцькому театрі мініатюр; тоді ж взяв собі псевдонім Леонід Утьосов. З 1913 працював в Одесі у театрах Великий Рішельєвський, Малий Рішельєвський, Херсонський театр мініатюр, пересувний театр мініатюр «Мозаїка». У серпні-вересні 1918 з концертами вперше виступав у Києві в Інтимному театрі. У 1928, подорожуючи, у Парижі почув американський джаз-оркестр Теда Льюїса. Під враженням цього, повернувшись до Ленінграду, створив власний «Теа-джаз» (пізніше Державний джаз-оркестр РРФСР, Державний естрадний оркестр РРФСР), перший виступ якого відбувся 8 березня 1929 на сцені ленінградського Малого оперного театру. Для цього колективу Ісаак Дунаєвський написав джазові «рапсодії» – обробки російських, українських і єврейських (на ідіші) пісень, а також пісень на вірші радянських поетів. Знявся у головній ролі в першій радянській кінокомедії «Веселі хлоп'ята» (1934).</p>	
Всесвітній день поезії.		
22	<p>110 років від дня народження Григорія Михайловича Козінцева (1905–1973), російського кінорежисера. Народився у Києві, навчався у П'ятій київській гімназії. 1919 – Київська школа живопису Олександри Екстер. Найбільш показові екранізації повісті М. Гоголя «Шинель» (1926), роману Сервантеса «Дон Кіхота» (1957, художник Альберто Санчес, Почесний диплом на Міжнародному кінофестивалі у Ванкувері, 1958), «Гамлета» (1964, спеціальна премія Міжнародного кінофестивалю у Венеції), «Короля Ліра» (1970).</p>	

Березень 2015 року

22	<p>100 років від дня народження <i>Георгія Степановича Жжсонова</i> (1915–2005), російського і радянського актора. Був ув'язнений у таборах ГУЛАГу (1937–1954). Після звільнення працював у театрах Ленінграда й Москви, з 1968 – у театрі імені Моссовета. Зіграв більше 100 ролей у театрі і кіно. Серед популярних робіт у кіно: «Стережись автомобіля» (автоінспектор на мотоциклі), «Помилка резидента», «Доля резидента», «Повернення резидента», «Кінець операції „Резидент”» (Михайло Зароков-Тулєв), «Операція „Сатурн”», «Кінець „Сатурна”», «Бій після перемоги» (генерал Тимерін), «Екіпаж» (Андрій Тимченко) й ін.</p>	
23	<p>105 років від дня народження <i>Акіри Куросави</i> (1910–1998), японського кінорежисера, одного з найвизначніших майстрів японського кіно поряд з Оцу Ясудзіро, Мідзогуті Кендзі та Нарусе Мікіо. Фільмографія: «Расьомон», «Ідіот» (за Ф. Достоєвським), «Жити», «Сім самураїв», «Я живу в страху», «Трон у крові» (за мотивами «Макбета» Шекспіра), «На дні» (за М. Горьким), «Погані сплять спокійно», «Дерсу Узала», «Смута», «Ще ні» (останній фільм) й ін. Фільми Куросави мали величезний вплив на західне кіно, особливо на істинно американський жанр – вестерн.</p>	
24	<p>115 років від дня народження <i>Івана Семеновича Козловського</i> (1900–1993), українського оперного співака. 1917 вступив у Київський музично-драматичний інститут, а наприкінці 1918 почав співати в Полтавському музично-драматичному театрі. По закінченні служби в Червоній армії співав у спектаклях Харківського і Свердловського театрів опери, а 1926 був прийнятий у трупу Великого театру СРСР. Першою роллю тут стала партія Юродивого в опері «Борис Годунов» М. Мусоргського. Попри всесвітню славу і відзначення найвищими радянськими нагородами, дуже 54 роки змушений був піти з Великого театру (хоча з успіхом виступав до 87-ми років). Його ніколи не випускали за кордон в розвинені країни (за «залізною завісою») жив рідний брат Федір, який 1919 виїхав на гастролі до Європи з хором Кошиця, і коли прийшла звістка, що червона Росія окупувала Україну, відмовився, як і весь склад хору, повернутися на Батьківщину). Володів гарним голосом світлого сріблястого тембру, широкого діапазону з вільним верхнім регістром. На оперній сцені проспівав понад 50 найрізноманітніших партій: від мудрого старця Берендея в опері «Снігуронька» М. Римського-Корсакова до юного Ромео в «Ромео і Джульєтти» Ш. Гуно. У його концертному репертуарі – класичні шедеври Моцарта, Бетховена, Шуберта, Шумана, Лисенка, Гулака-Артемовського, Глінки, Даргомижського, Бородіна, Чайковського, Ліста, Рахманінова; вокальні твори радянських композиторів, українські й російські народні пісні та романси.</p>	

Березень 2015 року

27	<i>Міжнародний день театру.</i>	
28	<p>90 років від дня народження Інокентія Михайловича Смоктуновського (при народженні Смоктунович, 1925–1994), російського актора театру і кіно. Учасник німецько-радянської війни 1941–1945 рр. У грудні 1943 під Києвом потрапив у полон. 7 січня 1944 утік з полону і протягом місяця його переховувала у себе мужня українська сім'я, з якою актор підтримував зв'язки до кінця життя. Через перебування у німецькому полоні Смоктуновському було заборонено жити у 39 великих містах СРСР. У 1946–1951 виступав на сцені Норильського Заполярного театру драми, у якому служили переважно ув'язнені Норильлагу, у тому числі Георгій Жжонов. Саме в Норильську, у розпал «боротьби з космополітизмом», на вимогу директора театру йому довелося змінити прізвище. 1966 актор підпише «Лист 25 діячів культури і науки Л. І. Брежневу» проти реабілітації Сталіна. Образи, створені Смоктуновським на сцені – князь Мишкін у Великому драматичному театрі імені М. Горького (Ленінград), цар Федір Іоанович у Малому театрі, чеховський Іванов та Порфирій Головльов у МХАТі – увійшли до «золотого фонду» російського театрального мистецтва. Водночас Смоктуновського називали першим інтелектуальним актором радянського кінематографу, де найкращі ролі він зіграв у фільмах «Солдати» (за мотивами повісті В. Некрасова «В окопах Сталінграда», реж. О. Іванов), «Дев'ять днів одного року» (реж. М. Ромм), «Гамлет» (реж. Г. Козінцев), «Чайковський» (реж. І. Таланкін), «Дамський кравець» (реж. Л. Горовець), «Бережись автомобіля» (Е. Рязанов).</p>	